

міжнародної організації міграції (МОМ) в Україні понад 230000 українців постраждали від торгівлі людьми, починаючи з 1991 року. Маніпулюючи бажаннями та намірами людей, їх ошукують та експлуатують [2,с.18].

В умовах воєнного стану доречно опрацювати рекомендації для громадян України, які виїжджають за кордон. Як оформити візу та проїзні документи; Як вести переговори про працевлаштування; Що потрібно для легального працевлаштування?; Як діяти, коли Ви за межами України опинилися в скрутному становищі?

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що між предметні зв'язки є одним з факторів оптимізації підготовки кваліфікованих робітників, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних реалізувати свої знання вміння і навички в майбутній професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лавренюк Н.В. Техніка пошуку роботи: навч. посіб. Хмельницький, 2013. 43 с.
2. Закінчив навчання – маєш роботу. Державна служба зайнятості Міністерства праці та соціальної політики України. Київ: ТОВ «КЛГЗ», 2005. 39 с.

Дрозіч І. А.

*методист, кандидат педагогічних наук
викладач вищої категорії, викладач-методист
ДНЗ «Хмельницький центр ПТО сфери послуг»*

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Анотація. У статті розглянуто сутність міжпредметних зв'язків. Проаналізовано погляди науковців щодо способів реалізації міжпредметних зв'язків у освітньому процесі. Констатовано, що одним із дієвих засобів формування

професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників в закладах професійної (професійно-технічної) освіти є реалізація міжпредметних зв'язків.

Ключові слова: *заклади професійної (професійно-технічної) освіти, міжпредметні зв'язки, кваліфіковані робітники, професійна компетентність, .*

Найважливіше завдання, яке стоїть сьогодні перед професійною (професійно-технічною) освітою, є якісна професійна підготовка кваліфікованого робітника, вирішення якого забезпечується впровадженням компетентісного підходу. Такий підхід спрямований на формування у майбутнього фахівця здатності ефективно використовувати набуті знання, вміння, навички та потенційні можливості для вирішення професійних завдань.

Застосування компетентісного підходу в освітньому процесі передбачає реалізацію міжпредметних зв'язків, в яких предметні області співвідносяться з різними видами професійної діяльності.

В Концепції розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні (2004), зазначається, що навчання майбутніх робітників повинно здійснюватися за умов інтеграції загальноосвітньої, загальнотехнічної і спеціальної підготовки [3].

Одним із дієвих засобів формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників в ЗП(ПТ)О є реалізація міжпредметних зв'язків. Щодо ідеї реалізації зв'язків між навчальними предметами, то вона не є новою в педагогіці. Її витоки пов'язані з такими іменами як Я. Коменський, Д. Локк, Й. Песталоцці.

Я. Коменський підкреслював: «Все, що перебуває у взаємозв'язку, повинно викладатися в такому ж зв'язку». Пізніше до ідеї міжпредметних зв'язків зверталися і інші видатні педагоги. Д. Локк зазначав, що один предмет, повинен наповнюватися елементами і фактами іншого. Й. Песталоцці відмічав небезпеку відриву одного предмета від іншого.

Отже, педагоги XVII-XIX ст. вважали інтеграцію в освіті необхідністю, що виявлялася в бажанні побачити взаємозв'язки реального світу в навчальному процесі, поєднанні досліджуваних предметів та явищ в нерозривний ланцюг, що повинен забезпечувати гармонійний розвиток особистості.

Проблему реалізації міжпредметних зв'язків в освітніх закладах розглядали у своїх працях українські дослідники: С. Гончаренко, Р. Гуревич, О. Дубинчук, І. Козловська, Н.Талалуєва, Т. Якимович та інші.

Підходи до визначення суті дидактичної категорії міжпредметних зв'язків та їх видів досить різноманітні, в педагогічній літературі існує більше 30 визначень цього поняття. Найбільш загальне, на нашу думку, наведено в Українському педагогічному словнику. Термін «міжпредметні зв'язки» там тлумачиться як взаємне узгодження навчальних програм, зумовлене системою наук і дидактичною метою [1, с. 210].

Як узгодженість між навчальними предметами, що надає змогу розглядати факти і явища реальної дійсності з різних точок зору, і з позицій різних дисциплін визначає міжпредметні зв'язки М. Фіцула [4, с. 106].

Необхідність міжпредметних зв'язків обговорюється дидактичними принципами навчання. Так, І.Каньковський стверджує, що принцип генералізації знань дає змогу краще зрозуміти матеріал, що вивчається, оскільки породжує структуру, яка значно тісніше взаємодіє з новими знаннями, ніж окремі факти. Чим більше зв'язків може бути встановлено між новими знаннями і вже наявними, тим глибше й ширше буде розуміння нового матеріалу, і тим краще він буде засвоюватися [2, с.19].

І. Козловська доводить, що загальноосвітні предмети, будучи базою для вивчення предметів професійного блоку дисциплін, сприяють підвищенню якості професійної підготовки, з іншого боку вивчення предметів професійного блоку дисциплін допомагає учням закріпити отримані знання по загальноосвітніх предметах, доповнює і поглиблює їх при розгляді наукових основ техніки, технології, організації і

економіки виробництва. Йдеться не про насичення уроків загальноосвітніх предметів матеріалом професійного циклу або, навпаки, про те, щоб наповнити уроки професійно-технічного циклу матеріалом загальноосвітніх предметів, надаючи їм структуру інших предметів, а про інтеграцію знань, умінь, навичок з різних предметів, про вдосконалення структури власного предмета, про синтез суб'єктивно нового знання [5, с.12].

Для дослідження питання ролі міжпредметних зв'язків в процесі формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників звернемось до чинного Закону України про професійно-технічну освіту, Стандартів П(ПТ)О, Державного стандарту загальної середньої освіти. В статті 25 Закону України «Про професійно-технічну освіту», зазначено, що професійно-технічна освіта складається з природничо-математичної, гуманітарної, фізичної, загальнотехнічної, професійно-теоретичної і професійно-практичної підготовок.

Слід зазначити, що критеріями до ефективної реалізації міжпредметних зв'язків нами обрані: дотримання вимог щодо взаємозв'язків між загальноосвітніми, загальнопрофесійними та спеціальними предметами (модулями); реалізація принципу професійної спрямованості змісту загальноосвітніх предметів; формування міжпредметних знань, умінь та навичок; визначення шляхів і методів реалізації міжпредметних зв'язків, тощо.

Застосування міжпредметних зв'язків у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників, сприяє формуванню в них узагальнених вмінь застосовувати отримані знання при вивченні нового матеріалу та використовувати їх для вирішення питань виробничого характеру, дає можливість глибоко розуміти сутність технологічних процесів, дозволяє розглядати їх з точки зору закономірностей предметів загальноосвітньої підготовки. Шляхом впровадження міжпредметного підходу з'являється можливість посилити мотивацію, підвищити якість та сформувані вміння кваліфіковано здійснювати професійну діяльність майбутнього фахівця.

Завдання кожного викладача – глибоко вивчати міжпредметні зв'язки та знаходити раціональні шляхи використання їх на кожному уроці, щоб вміло доповнювати та поглиблювати знання здобувачів освіти, уникати повторення та дублювання понять та окремих тем, звільняти час для глибокого вивчення предмета, вирішувати практичні завдання та проблемні ситуації.

Реалізація міжпредметних зв'язків дає можливість покращити якість засвоєння та відтворення навчального матеріалу, забезпечити ефективність організації освітнього процесу, сприяє перетворенню набутих знань на кваліфікаційні вміння та навички, а відтак формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців.

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що міжпредметні зв'язки є однією з необхідних умов формування професійної компетентності здобувачів освіти. Вони сприяють реалізації основних методів педагогіки, отриманню комплексних знань, вмінь та навичок, які застосовуються в професійній діяльності майбутніх кваліфікованих робітників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К. Либідь, 1997. 376 с.
2. Каньковський І. Принципи професійного навчання фахівців у сучасній вищій школі. Молодь і ринок. 2015. № 12 (131). С. 15–22.
3. Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні : затвердж. МОН України 5 липня 2004 р. АПН України, МОН України. Професійно-технічна освіта. 2004. № 3. С. 2–5.
4. Фіцула М. М. Педагогіка. К. Академія, 2000. 544 с.
5. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців на основі інтегративного підходу : методичні рекомендації / І. М. Козловська, Я. М. Собко, О. О. Стечкевич, О. М. Дубницька, Т. Д. Якимович. Львів : Сполом, 2012. 64 с.